

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО»**

*(кафедри теорії та методики практичної психології,
кафедра психіатрії, медичної та спеціальної психології)*

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(кафедра мовної та психолого-педагогічної підготовки)

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ**

(кафедра психології)

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(кафедра практичної психології)

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ**

**Збірник наукових праць
Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції**

19 травня 2023 року

Одеса – 2023

УДК 001+159.9 (063)
ББК 72+88.4
З-41

Друкується за рішенням Вченої ради соціально-гуманітарного факультету Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 11 від 30.06.2023 року).

Організаційний комітет:

О. В. Вдовіченко – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики практичної психології Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

І. П. Кондратьєва – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психіатрії медичної та спеціальної психології Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Т. М. Лазоренко – кандидат психологічних наук, доцент кафедри теорії та методики практичної психології Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Актуальні проблеми практичної психології : збірн. наук. праць Всеукр. наук.-практич. інтернет конф. (19 травня 2023 року, м. Одеса). Одеса, 2023. 218 с.

В збірник увійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів, яка присвячена актуальним проблемам практичної психологічної науки. Тематика наукових праць присвячена переважно теоретичним та практичним аспектам сучасної психологічної науки.

Для здобувачів, аспірантів, молодих науковців психологічних та педагогічних вузів.

Секція VI.
ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ:
ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРАКТИКИ ТА ДОСВІД УКРАЇНИ

**ТЕОРІТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ
НЕЙРОПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ДЕПРЕСИВНИХ
РОЗЛАДІВ У ВІЙСКОВИХ ТА ЦИВІЛЬНИХ В УМОВАХ ВІЙНИ**

Байкова Д. А.

*Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)*

Психологічні наслідки військових дій важко переоцінити, бо сама війна – є масштабним та багато комплексним процесом, який характеризується як, цитую “соціально-політичне явище, крайня форма розв’язання соціально-політичних, ідеологічних, економічних, територіальних, етнонаціональних, релігійних чи інших суперечностей між державами, народами, націями, урядами, спільнотами або воєнізованими групами, що відбувається за допомогою організованої збройної боротьби” [1]. Важливо означити, що війна є дистресом хронічного характеру, тобто має довготривалий негативний ефект на психіку людину, що у купі з індивідуальними особливостями особисті стає підґрунтям для розвинення та загострення психічних розладів різного характеру та нейрокогнітивних порушень.

Нейропсихологічні порушення – це порушення психічної діяльності, пов’язані з ушкодженням структур та функцій нервової системи. Вони можуть проявлятися різними способами, наприклад, погіршенням когнітивних функцій (включаючи пам’ять, увагу, мовлення, мислення), порушенням емоційної регуляції та поведінки. Причини виникнення нейропсихологічних порушень можуть бути різноманітними. Однією з найпоширеніших причин є травматичні ушкодження головного мозку, які є досить розповсюдженими при прийманні участі у бойових діях серед військових, а також при потраплянні під наслідки ракетних ударів у цивільних. Нейропсихологічні порушення можуть бути пов’язані з неврологічними захворюваннями, такими як хвороба Альцгеймера, хвороба Паркінсона, інсульт та інші. Ще одним фактором виникнення нейрокогнітивних порушень — є тривалий вплив дистресу на особистість, який може виражатися у пригніченні когнітивних функцій. Також варто не забувати, що значний вплив на нервову систему має вживання алкоголю та наркотичних речовин [2].

Проблеми з когнітивною сферою ускладнюють, а в залежності від тяжкості, ще і унеможливають адаптацію, успішне розв’язання задач, вивчення нових навичок, комунікацію, що призводить до ізолюваності людини, відмови від можливостей, поглиблення у стану невдач, заниження самооцінки, втрати мотивації. В умовах війни це означає складнощі до повернення у нормальне життя, як для цивільних, так і для військових.

На фоні нейрокогнітивних порушень розвиваються афективні розлади психіки, які можуть бути як слідством самого порушення, так і супроводжуваним фактором нейрокогнітивного розладу, який виник у відповідь на той дискомфорт, який викликає у людини наслідки нейрокогнітивних порушень.

Афективні розлади стають найпоширенішими формами психічних порушень, які можуть виникати як у цивільних, так і у військових в умовах війни, де домінуючими афективними станами є пригніченість, втрата мотивації, знижений настрій, втрата інтересу до життя, відчуття апатичності та інші ознаки, що є описом саме депресивних розладів психіки. Значна кількість горя та невизначеності ставить людей у безпомічне положення, де нема контролю над ситуацією та впевненості у майбутньому. Переважання негативних новин, можливість бути свідком або учасником жорстоких подій, сильно впливають на емоційний фон людини, що може вже стати підґрунтям для виникнення депресивних розладів.

Основними ознаками депресивних розладів є зниження настрою, та втрата здатності переживання радості (ангедонія), порушення мислення (негативні судження та песимістична оцінка минулого) та майбутнього та рухова загальмованість [3]. Але в залежності від ступеня та типу депресивного розладу ці ознаки можуть мати різну вираженість (або бути відсутніми взагалі). Чому важливо вивчати особливості перебігу афективних розладів при нейрокогнітивних порушеннях саме зараз? Бо емоційна сфера людини, поряд з когнітивною, є основою світосприйняття, а також сприйняття себе, що є важливим фактором у стабілізації психіки в умовах війни.

Важливість нейрокогнітивного фактору у депресивних порушеннях складно переоцінити, бо це допомагає розібратися з причиною стану та допомагає зрозуміти первинність чи вторинність даного стану, даючи більшу можливість для психологів, психотерапевтів та лікарів у диференціації та подальшій реабілітаційній роботі.

Література

1. Денисов В. Н. Війна. *Велика українська енциклопедія*. URL: <https://vue.gov.ua/Війна>
2. Дзяк Л.А. Актуальні питання в проблемі нейрокогнітивних порушень. *Український медичний часопис*: електрон. версія газ 5(145) – IX/X 2021 URL: <https://www.umj.com.ua/article/217894/aktualni-pitannya-v-problemi-nejrokognitivnih-porushen>
3. Колеснік М. Тривога та депресія очима фахівців різних спеціалістів. *Наук. симпоз. Медичні аспекти боротьби з нейроінфекційними захворюваннями: підхід до оцінки інформованості населення, комплаєнсу до профілактики та лікування*: Харків 10 жовтня 2012 // *Український медичний часопис*: електрон.в ерсія газ 5(1) (133) – IX/X 2019 URL: <https://www.umj.com.ua/article/163496/trivoga-ta-depresiya-ochima-fahivtsiv-riznih-spetsialnostej>

НЕЙРОПСИХОЛОГІЯ – НОВЕ РІШЕННЯ У РЕАБІЛІТАЦІЇ ПОСТТРАВМАТИЧНИХ СТРЕСОВИХ РОЗЛАДІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Добряк Ю.І.

Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)